

*Валерій Бітаєв
Владислав Корнієнко
Юрій Мосенкіс*

**Багатовікова
літературно-
мистецька
З Б Р О Я
української
перемоги**

Київ 2024

Бітаєв В.А., Корнієнко В.В., Мосенкіс Ю.Л. *Багатовікова літературно-мистецька зброя української перемоги*. Київ: Ліра-К, 2024. 438 с.

ISBN 978-617-520-938-7

Рецензенти:

Г.Г. Стельмащук, доктор мистецтвознавства, професор

О.К. Федорук, доктор мистецтвознавства, професор

О.О. Рижова, доктор мистецтвознавства

Література і мистецтво – потужні засоби формування, підтримання та передання з покоління в покоління традицій мовно-культурної ідентичності та державної незалежності. Вони відіграють виняткову роль у наукових, освітніх та виховних процесах, формуючи патріотично-державницьку еліту, зокрема й серед молоді.

Україна перебуває у сфері перманентної агресії московщини з XII століття – від часів кривавої антихристиянської діяльності засновника москви Юрія Довгорукого.

Українські літературно-мистецькі традиції зафіксовані народною творчістю різних жанрів, літописними текстами, творами киеворуської літератури. Давні синкретичні жанри віддзеркалюють єдність слова, музики та драматичного дійства.

Пропонована праця присвячена джерелам української літературно-мистецької творчості, висвітленим в аспекті їхньої ролі в протистоянні гібридній агресії, у забезпеченні ментальної стійкості українства та перемоги в інформаційній війні проти наративів агресора.

ISBN 978-617-520-938-7

ЗМІСТ

<i>Вступ. Література і мистецтво в боротьбі за українськість</i>	4
<i>Розділ 1. Багатовікова війна за Україну у слові та мистецтві</i>	13
<i>Розділ 2. Українська ідентичність: давні літературні свідощтва</i>	29
<i>Розділ 3. Мовно-літературний вектор генези українства</i>	41
<i>Розділ 4. Державницьке мистецтво в інформаційному спротиві</i>	60
<i>Розділ 5. Виховання мистецьким музеєм</i>	74
<i>Розділ 6. Синкретична генеза української музики</i>	87
<i>Розділ 7. Слово – музика – драма в українському фольклорі</i>	116
<i>Розділ 8. Виконавство музичного епосу</i>	135
<i>Розділ 9. Давньокиївські биліни</i>	150
<i>Розділ 10. Давньоукраїнська язичницька обрядова пісня</i>	161
<i>Розділ 11. Поетичні звуки як музика</i>	172
<i>Розділ 12. Відтворення давньої пісні</i>	185
<i>Розділ 13. Структура музично-пісенного твору</i>	192
<i>Розділ 14. Літописні фіксації давньоукраїнського героїчного епосу</i>	225
<i>Розділ 15. Праслов'янські джерела українського музичного епосу</i>	240
<i>Розділ 16. «Слово про Ігорів похід» як музично-драматичне дійство: теорія відтворення</i>	245
<i>Розділ 17. Українськість «Слова»</i>	255
<i>Розділ 18. «Слово про Ігорів похід» – героїко-епічна музична драма</i>	283
<i>Розділ 19. Давній Київ – центр словесно-музичного виконавства</i>	310
<i>Розділ 20. Український епос між Заходом і Сходом</i>	319
<i>Розділ 21. Визначення автора «Слова про Ігорів похід»</i>	361
<i>Розділ 22. Співаний текст «Слова»</i>	390
<i>Розділ 23. Сучасна українська інтерпретація «Слова»</i>	417
<i>Висновки. Літературно-мистецькі виміри української перемоги</i>	436

Вступ

ЛІТЕРАТУРА І МИСТЕЦТВО В БОРОТЬБІ ЗА УКРАЇНСЬКІСТЬ

Дев'ять століть кривавої війни московії проти України-Руси

Третій рік іде найбільша після Другої світової війна в Європі – за Україну проти московії, за цивілізацію проти варварської орди, за квітуче майбутнє проти гнилого минулого.

Одинадцятий рік триває кривава окупація Криму, частини Донеччини та Луганщини. Продовжуючи царсько-совєцьку політику, окупанти намагаються здійснити тотальну московізацію захоплених ними в рабство людей, побудувати мегаконцтабір «руській мір». Скажених звірів лякають українські школи та бібліотеки, театри та музеї – і летять убивчі ракети та безпілотники, безжально нищачи разом із людьми мову, літературу та мистецтво.

Сучасні московські варвари бояться української мовно-історичної та літературно-мистецької спадщини, оскільки вона завжди виступала, нині виступає й повсякчас виступаніме в духовній обороні величної Української Цивілізації.

Українські текстові та матеріальні пам'ятки – якнайпотужніший чинник виховання патріотів-державників, переконаних носіїв багатовікових українських мовно-фольклорних, літературно-мистецьких ідеалів. На найнебезпечніших і найзапекліших ділянках фронту українська книга, українська пісня, українське слово, український символ – чинники зміцнення духу на шляху до переконливої перемоги.

Упродовж усіх років незалежності Україну насичували

московською агентурою, що у співпраці з недобитими залишками радянських спецслужб усіляко намагалася підважити Українську Державність. Напередодні Революції Гідності 2013–2014 років дійшло до того, що керівниками мало не всіх силових структур України були громадяни московщини. Насиченість Криму філіями московських установ мала чітким завданням підготування його захоплення.

Сім десятиліть радянщини – це криваві розправи більшовиків упродовж громадянської війни (починаючи з муравйовської різанини в Києві січня 1918 року), голодомори та розстріли, нищення письменників і вчених – усієї незламаної, неурямленої інтелігенції, інтелектуальної еліти водночас із мільйонами простих селян. І знавець десятків мов академік Кримський, і світового рівня поет Стус загинули в радянських тюрмах, розділивши долю сотень інших українських майстрів думки і слова. Зрештою, не було жодної категорії підрадянських українців, яких би масово не розстрілювали й іще більш масово не відправляли до тюрем та концтаборів...

Понад два століття царського ярма – результат облудного імперського сприйняття угоди як рабства. Нищення української еліти – від військової до письменницької, від Полуботка і Калнишевського до Шевченка. Нищення і заборони – української мови, української літератури, українського друку, української школи, української церкви, української музики – славетний Артемій Ведель, замучений у божевільні... Поширення московської мови за царату виступало інструментом «обрусення края» – так називали нищення автохтонних мов і культур різних країн, захоплених безжалючими московитами. Створена сучасними дослідниками хроніка нищення царською московією українськості з кінця XVII до початку XX століття – це історія безперервної війни москви проти непорівнянно цивілізованішої Руси-України.

Зазіхання диких північно-східних варварів на величний золотоверхий Київ почалися з засновника москви Юрія

(сина-виродка славного Володимира Мономаха), котрого за прагнення захопити Київ прозвали Довгоруким. Кияни ненавиділи його і, зрештою, він був отруений київськими боярами, а його двір люди розграбували. Його ще гірший син Андрій викрав із Києва знамениту ікону Богоматері, написану, за легендою, самим апостолом-євангелістом Лукою. Андрій першим серед князів протиставив свою дику околицю стольному Києву, за що його пізніше називали першим московитом. У 1169 році його варварські банди взяли Київ і вперше в історії Русі жорстоко розграбували його, не минаючи храмів і монастирів. «І були в Києві на всіх людях стогін і туга, і сум невгамовний», – відзначає тогочасний літописець. Через чотири роки він спробував захопити Вишгород, але вже саме наближення волинських і галицьких полків налякало московитів – вони стали розбігатись і тонути у Дніпрі. Зрештою, через п'ять років після плюндрування київських святинь Андрія зарізали власні бояри. Це була помста за криваве грабіжницьке заснування москви. За переказом, батько Андрія Юрій Довгорукий убив боярина Кучку, захопив його землі й на них заснував москву. Із донькою вбитого одружив свого сина Андрія, котрий іще й знищив брата своєї дружини. Але дружина і решта братів жорстоко розправилися з кривавим князем.

Варварські вчинки «правнуків поганих» (говорячи словами великого Шевченка) – сина й онука великого князя київського Володимира Мономаха – поклали початок дикій ненависті диких московитів до Київської держави – України-Руси. І ця війна триває, спалахуючи й затихаючи, уже майже дев'ять століть, від самого заснування на місці вбивства, на розграбованій землі, кривавої москви.

Що не вкрасти, те знищити – ось злочинне гасло озвірених московитів щодо українських культурних коштовностей від самих часів постановня москви та виокремлення найдикішої варварської околиці Києворуської держави.

Вектори московського загарбництва: наративи як зброя окупантів

Кремль претендує далеко не тільки на українську територію. На окупованих землях палають вогнища з патріотичних українських книжок – горить українська мова, українська культура, українська історія, українське мистецтво. Розграбовують і вивозять археологічні й мистецькі коштовності з українських музеїв – у Криму, Маріуполі, Херсоні... Натомість на тимчасово окуповані території завозять отруйну макулатуру з пропагандистською брехнею, спрямованою на загарбницьке поширення московської мови та її різноманітних текстових утілень. Варварська москва поширює всередині її дикої держави й намагається розповсюдити на весь світ нісенітниці про українську мову, Київську Русь, літературу і мистецтво. Розглянемо основні сфери облудного побутування брехливих московських наративів – там, де давня історія літератури і мистецтв у широкому культурному контексті виявляється втягнутою у сучаснувійну, у першучергу ментально-інформаційну. Тут ми розглядаємо сучасний період, сучасну московську брехливу пропаганду як невіддільний компонент багатовікової, але повсякчас програшної війни проти української цивілізації.

1. Викрадення назви Русі – давньої України

За часів кривавого царювання психічно хворого садиста Петра I побудова облудної імперської ідеології передбачала, зокрема, присвоєння давньоукраїнської назви Русі. За наказом царя його дипломати на початку XVIII століття поінформували інші уряди, що відтепер прийматимуть тільки ті документи, де московію буде названо «Росією». Ця назва має візантійське походження – так у перші десятиліття існування на Русі християнства греки називали давньоукраїнську державу. Отже, це було грецьке передання давньоукраїнської назви Русь (голосний у відтворювали довгим грецьким о – омегою, короткий голосний після с, який

походив із і – грецьким і, додаючи в кінці типове для назв країн закінчення -а). Але це була питома українська назва, збережена історичною пам'яттю – українці у ХІХ і навіть у ХХ столітті вживали слово руський у значенні «український», протиставляючи це поняття поняттю «московський». У 1848 році українці утворили у Львові Головну руську раду – українську, а ніяк не московську. Вікова пам'ять народу зберігала історичну традицію, опираючись зазіханням загарбників.

Маніпулятивним цілям північно-східних варварів слугує відсутність розрізнення в московській мові понять і термінів «руський» (стосовний до давньої княжої Русі – України) і «російський» (московський). Уживаючи до давньої України брехливий пропагандистський термін древнерусский, московити тим самим закладають у свідомість громадян різних країн світу неправдиву ідею спадкоємності московщини щодо давньої України-Русі. Не випадково в період колоніального панування ссср історію московської мови, літератури, культури, мистецтва починали з ХІ століття (утовкмачуючи, начебто «древнерусській» – це все одно «русский»), а історію української мови, літератури, культури, мистецтва – тільки з ХІV століття.

Пересічний західний читач, одурений московською термінологією, може й не здогадуватися, що Русь – це Україна, а не московія, з метою обману світової громадськості перейменована на «росію».

2. Намагання пошматувати, перебрехати, штучно вкоротити історію української мови

Історичний словник московської мови починається з ХІ століття – з перших писемних пам'яток української Русі. А історію української мови московсько-ссрівські колонізатори дозволяли починати тільки з ХІV століття, брешучи при цьому, що давньоукраїнська мова Київської Русі – «спільне джерело» трьох «мов-сестер». За цією «моделлю», московська «сестра» народилася трьома століттями раніше за українську,

хоча історично все було навпаки. Узагалі ознака московської пропаганди, як відомо, – усе викручувати до стану навпаки.

3. Чи можна вкрати цілу літературу?

Завдяки багатолітній отруйній діяльності «світової русистики» (політичної, а ніяк не наукової сфери діяльності) багато хто в світі переконаний, що літературні тексти давньої Київської держави – це начебто «древняя русская литература».

Київський літопис – офіційна історична хроніка великих князів київських. Але його копії, переписані на околицях, московити сприймають як «русскую литературу». За такою логікою сучасний школяр, переписавши сонет Шекспіра, стає його автором! Більше того, для московитів «древнерусская литература» – це і власне київські тексти. Якби москві вдалось утримати у своїх колоніальних лабетах Польщу, то, мабуть, і польська література незабаром стала би «русской». Адже, коли більшовики готувалися захопити Фінляндію й на совєцькій території був підготований окупаційний «уряд» Фінляндії на випадок її захоплення – очільник цього «уряду» підготував нову «концепцію» фінського національного епосу, начебто створеного... на території ссср! Спроби захоплення літератури йшли поряд зі спробами захоплення території.

Варвари-московити перетворили літературу з духовної творчості на інструмент брутальної агресії. Для москви Пушкін (співець кривавої колоніальної агресії московитів проти України й Польщі) – не поет, а провідник ідеології імперіалізму. Спершу школярі вивчають Пушкінове «Я помню чудное мгновенье», як незабаром це «мгновенье» стає для них реальністю – їм на голови летять ракети й безпілотники. Бо, на думку безумних московитів, – де вивчають Пушкіна, там московська земля, «русській мір». Вдумаймося в це загарбницьке гасло: «московський світ», тобто тотальний тупий концтабір! Нагадує сссрівський герб, де земна куля, яку (всю!) хотіли захопити криваві більшовики, була покрита совєцькими символами.

Не отруєному московською пропагандою читачеві важко зрозуміти, чому до «русской литературы древнего периода» імперські брехуни уналежнюють:

– угоди київських великих князів Олега, Ігоря, Святослава з Візантійською імперією, датовані X століттям і збережені літописними текстами;

– урочисту промову київського митрополита Іларіона «Слово про Закон і Благодать» середини XI століття, присвячену київським князям Володимирі Великому і Ярославу Мудрому;

– повчання і послання до великого київського князя Ізяслава Ярославича (сина Ярослава Мудрого), створені ігуменом Києво-Печерського монастиря Феодосієм;

– сповнені рисами тогочасної живої української мови «Ізборники» 1073 і 1076 років, створені для великого князя київського Святослава Ярославича (сина Ярослава Мудрого);

– житійні (агіографічні) тексти ченця Києво-Печерського монастиря Нестора – «Читання про князів Бориса і Гліба» і «Житіє Феодосія»;

– збережене в літописі «Повчання дітям» великого князя київського Володимира Мономаха початку XII століття;

– створена у Києві на початку XII століття «Повість минулих літ» – офіційне енциклопедичне літописне зведення, що становило історію держави великих князів київських і було продовжене в Київському літописі;

– «Житіє і ходіння Даниїла Руської землі ігумена», де автор згадує його рідну українську річку Снов;

– «Слово» кінця XII століття і перероблене на його основі «Моління» початку XIII століття Данила «Заточника» з українського **Переяслава**, засланоного на далеку північ Київської держави;

– невичерпне джерело тогочасної живої української мови, сповнене українськими реаліями й українською історією – «Слово про Ігорів похід» кінця XII століття

Куди без загарбання цих безперечно українських текстів подінеться вигадана брехливими колонізаторами «древнерусская литература»?!

Однак світовий інформаційний простір по вінця засмічений московськими публікаціями про українську княжу Русь як «їхню», московську, «древнерусское государство».

4. Грабування історії

У шкільних підручниках колоніального ссрвського періоду був пропагандистський розділ про Урарту як «найдавнішу державу на території ссрр». Багаторазове повторення цієї облудної тези мало викликати у школярів враження про спадкоємність (упродовж майже 3000 років!) від цієї давньосхідної держави до кривавої московської влади ХХ століття.

Але бандитсько-більшовицька москва мала до держави Урарту такий самий стосунок, як до давнього Києва часів Олега й Ігоря, Ольги і Святослава, Володимира і Ярослава. Щодо давнього Києва московщина була такою самою далекою околицею, як Румунія щодо Риму.

З другого боку, московська імперсько-більшовицька історична «наука» всіляко відмовляла в належності українській історії і княжої Русі, і скіфо-сарматів, і особливо такого світового значення феномену, як Трипільська культура. Процвітання 6000 років тому міст із десятками тисяч мешканців – явище, не повторене тоді більше ніде у світі. Навпаки, непорівнянно пізніший і менший Аркаїм на Уралі розпропагований московськими шовіністами максимально. Облудна північна пропаганда проти величі праукраїнського Трипілля, його прадержавності (засвідченої урбанізацією та писемністю), як і проти квітучої давньоукраїнської Русі, покликана викликати в українців комплекс вторинності, меншовартості, пізнішості.

Україну силоміць змушували і змушують забути, що саме вона – центр слов'янської цивілізації починаючи з праслов'янських часів. Адже саме Київська археологічна культура – остання культура носіїв праслов'янської мови до їх розгалуження. Слов'яни розселились у середині I тисячоліття н.е. з українського Середнього Подніпров'я.

5. Украдений фольклор

Народна творчість (фольклор) – народнопоетичне вираження душі етносу так само, як і його мова. У часи княжої Русі в Києві творили героїко-епічні пісні про великих князів та їхніх воєвод, яких пізніше стали називати запозиченим монгольським словом богатирі. У часи монгольської навали люди, зокрема й народні співці, тікали на північ. Там давні пісні збереглися, оскільки в тих місцях не траплялося пізніших бурхливих історичних подій. Натомість в Україні наступні віки буремної історії витіснили пам'ять про давньокиївське минуле – місце билин посіли думи. А давньокиївські билини, де описано українську природу й історичні події на українських землях, українських князів і воєвод-богатирів, були облудно проголошені «руськими».

Отже, відбувалася спроба загарбання культурної (мовної, літературної, мистецької, історичної) спадщини Київської Русі.

Насправді Київська Русь була не «спільною колискою» трьох «братніх» народів, мов, культур, літератур та мистецтв, а Давньокиївською державою, яка намагалася цивілізувати (та так і не цивілізувала) дикі варварські околиці на північному сході, у лісах і на болотах. Справжній історичний нащадок Київської Русі – Галицько-Волинська Русь, а не владимирсько-московські князівства північно-східної варварщини.